

**Ομιλία του Αχιλλέα Μανδρίκα
κατά την παρουσίαση του βιβλίου
της Ελένης Σβορώνου
«12 μυθο-ιστορίες για την Κύπρο»
στο Σπίτι της Κύπρου
25/11/2024**

Ο Αχιλλέας Μανδρίκας είναι Δρ Περιβαλλοντικών Επιστημών, Μέλος της Παιδαγωγικής Ομάδας του ΚΠΕ Αργυρούπολης, Αντιπρόεδρος της Συντονιστικής Επιτροπής του Δικτύου Ελλάδας-Κύπρου «Χρυσοπράσινο Φύλλο».

Με την Ελένη Σβορώνου έχουμε συναντηθεί στα μονοπάτια της Περιβαλλοντικής Εκπαίδευσης, την οποία εκείνη υπηρετεί μέσα από τις δραστηριότητες του WWF Ελλάς κι εγώ από τις δράσεις του ΚΠΕ Αργυρούπολης. Ωστόσο, εκείνη έχει κερδίσει επάξια και τον τίτλο του συγγραφέα παιδικών βιβλίων, έναν τίτλο πολύ ξεχωριστό, καθώς όλοι γνωρίζουμε πόσο δύσκολο και απαιτητικό κοινό είναι τα παιδιά.

Το βιβλίο της με τίτλο «12 μυθο-ιστορίες για την Κύπρο» δεν έχει πρωτίστως περιβαλλοντικό χαρακτήρα, τουλάχιστον όπως φαίνεται από την πρώτη ανάγνωση. Έχει εκδοθεί από τις εκδόσεις Καλέντη, γνωστές για την ποιότητα των εκδόσεων που επιλέγουν να κάνουν και με τη φροντίδα της Βασιλικής Τζόκα, γνωστής στον χώρο αυτό για το μεράκι της στην επιμέλεια βιβλίων. Ωστόσο, το βιβλίο μπορεί να συνδεθεί με δυο τρόπους με όσα επιδιώκουμε όσοι δραστηριοποιούμαστε στα θέματα προστασίας του φυσικού περιβάλλοντος.

Πρώτον, το βιβλίο περιλαμβάνει ξεκάθαρα, περιγράφει ανάγλυφα και μεταδίδει αβίαστα τις έννοιες της ειρήνης, της ανεκτικότητας και του σεβασμού στο διαφορετικό, καταστάσεις που αποτελούν βασικές προϋποθέσεις για να ασχοληθούμε απερίσπαστοι με τα περιβαλλοντικά προβλήματα, τα οποία άλλωστε γνωρίζουμε ότι έχουν παγκόσμιες, περιφερειακές, εθνικές και τοπικές διαστάσεις.

Το επίτευγμα της Ελένης Σβορώνου είναι ότι το βιβλίο καλλιεργεί αυτές τις αξίες με έναν πολύ συγκεκριμένο τρόπο που με άγγιξε προσωπικά. Με έναν γλυκό λόγο, χωρίς μίση και πάθη, γεμάτο τρυφερότητα για τον τόπο, τον

χρόνο, τα φυτά, τα ζώα και τους ανθρώπους. Με απέραντη κατανόηση, με τάση ιστορικής σύνθεσης, με μια δοτική ανεκτικότητα, που δεν ξεπέφτει ωστόσο και σε μοιρολατρία. Με ισχυρή και καθαρή κριτική άποψη για τις διαθέσεις και τον ρόλο των Μεγάλων Δυνάμεων κάθε εποχής. Με εξηγήσεις για τη χρήση των φυσικών πόρων και της ενέργειας, μια αιτία πολλών παλαιότερων και σύγχρονων πολέμων.

Δεύτερον, το βιβλίο αποτελεί ένα ταξίδι, ένα ταξίδι στο Αιγαίο και στη Μεσόγειο, όπως αυτό που κάνουν νοερά και πραγματικά εκπαιδευτικοί και μαθητές εδώ και 30 χρόνια στο πλαίσιο του διακρατικού δικτύου περιβαλλοντικής εκπαίδευσης Ελλάδας-Κύπρου «Χρυσοπράσινο Φύλλο» και μάλιστα χωρίς τη χρηματοδότηση του ελληνικού Υπουργείου Παιδείας. Αυτό το κατόρθωμα είναι για μένα η 13^η μυθο-ιστορία και θα σας τη διηγηθώ με δυο λόγια συνδέοντάς την με το βιβλίο της Ελένης Σβορώνου.

Το 1994, στα 20χρονα της εισβολής, κάποιος εμπνευσμένος εκπαιδευτικός από την Ελλάδα σκέφτηκε να κάνει με την Κύπρο μια εκπαιδευτική ανταλλαγή μαθητών με αντικείμενο ένα κοινό περιβαλλοντικό πρόγραμμα. Από το 1995, όταν εκείνος ανέλαβε να διευθύνει το νεοϊδρυθέν τότε ΚΠΕ Αργυρούπολης (και το έκανε με επιτυχία ως το 2019 οπότε αφυπηρέτησε), το «Χρυσοπράσινο Φύλλο» έγινε δίκτυο του ΚΠΕ, επιμόρφωσε στο πλαίσιο αυτό εκατοντάδες εκπαιδευτικούς από Ελλάδα και Κύπρο, παρήγαγε εκπαιδευτικό υλικό, έστειλε στην Κύπρο και υποδέχθηκε στην Ελλάδα χιλιάδες μαθητές μέχρι σήμερα. Το πρόσωπο αυτό είναι ο Γιώργος Φαραγγιτάκης και πράγματι του οφείλουμε πολλά.

Σήμερα, 50 χρόνια από την εισβολή, στο «Χρυσοπράσινο Φύλλο» συμμετέχουν 42 ελλαδικά και κυπριακά σχολεία, δημοτικά, γυμνάσια και λύκεια, χωρισμένα σε 21 ζευγάρια συμπράξεων, που υλοποιούν διετή περιβαλλοντικά προγράμματα με παρεμφερή θέματα και τα παρουσιάζουν στις τοπικές κοινωνίες, αναδεικνύοντας σημαντικά ζητήματα και παρακινώντας σε δράση μαθητές, πολίτες, φορείς και τοπική αυτοδιοίκηση. Παράλληλα, ενδυναμώνονται οι εθνικοί, ιστορικοί, και πολιτιστικοί δεσμοί μεταξύ Ελλάδας και Κύπρου και δημιουργούνται φιλίες που κρατούν μια ζωή.

Το ταξίδι, λοιπόν, που κάνουν όσοι εκπαιδευτικοί και μαθητές συμμετέχουν στο «Χρυσοπράσινο Φύλλο» μοιάζει πολύ με αυτό που έκανα κι εγώ διαβάζοντας τις «12 μυθο-ιστορίες για την Κύπρο». Περιλαμβάνει τη Γεωγραφία, την οποία η Ελένη με περισσή τέχνη περιγράφει με πολλές

διαστάσεις, ως επιστήμη, ως ταξίδι, ως θέση στον χάρτη, ως γλώσσα και αλφάβητο, ως μοίρα, ως ευχή και κατάρα. Περιλαμβάνει τη μυρτιά, με την οποία σκεπάστηκε η Αφροδίτη όταν αναδύθηκε από τις θάλασσες της Κύπρου. Περιλαμβάνει τη νησοπέρδικα, που ταξιδεύει σε όλη τη Μεγαλόνησο, από τα μονοπάτια του Ακάμα στις θάλασσες της Πάφου και ως τις ακτές της Αμμοχώστου και της Κερύνειας, θέλοντας να διασχίσει όλες τις διαχωριστικές γραμμές που έχουν στήσει οι άνθρωποι στο έδαφος του νησιού. Περιλαμβάνει το πείσμα που διέκρινε τους ανθρώπους του νησιού από τα χρόνια του Τεύκρου και του Νικοκρέοντα, μέχρι τα χρόνια του Ευαγόρα Παλληκαρίδη και μέχρι σήμερα. Περιλαμβάνει ένα προσκύνημα στα Φυλακισμένα Μνήματα, το υπέρτατο σύμβολο της θυσίας των κατοίκων του νησιού για να υπερασπιστούν την ελευθερία του τόπου τους.

Αυτό είναι ακριβώς το ταξίδι που κάνουν όλοι όσοι συμμετέχουν στο «Χρυσοπράσινο Φύλλο»! Γι' αυτό τον λόγο θεωρώ ότι το βιβλίο αυτό μπορεί να αποτελέσει ένα ιδανικό εργαλείο στα χέρια των εκπαιδευτικών που συμμετέχουν στο «Χρυσοπράσινο Φύλλο» για να γνωρίσουν οι ίδιοι και οι μαθητές τους την Κύπρο και την ιστορία της. Και ασφαλώς στα χέρια όλων των εκπαιδευτικών, που θέλουν να εμπνεύσουν τους μαθητές τους και να δείξουν έναν άλλον τρόπο διδασκαλίας της ιστορίας. Αγαπητή Ελένη, σε ευχαριστούμε για το βιβλίο, σε ευχαριστούμε για το ταξίδι!